

Кедендік тексеру кезіндегі Е аудитті қолданудың мақсаттары мен қағидалары.

Аудиторлық іс-шара кезеңдері

Аудиторлық іс-шараны ұйымдастыру әрқайсысы белгілі бір міндеттердің орындалуымен сипатталатын мынадай кезеңдерді қамтиды:

- 1) дайындық;
- 2) негізгі;
- 3) қорытынды.

Ішкі мемлекеттік аудит жүргізудің дайындық кезеңі мемлекеттік аудит объектілерін алдын ала зерделеу, аудит жоспарын және бағдарламасын, аудиторлық іс-шара жүргізуге тапсырманы (бұдан әрі – аудиторлық іс-шара жүргізуге тапсырма), аудиторлық іс-шараны (тексеруді) жүргізуге арналған тапсырманы (Тексеруді тағайындау туралы акт) (бұдан әрі – аудиторлық іс-шараны жүргізуге арналған тапсырманы), тексеруді тағайындау туралы актісі болып табылады.

Жекелеген мемлекеттік аудитті жоспарлау кезінде Қазақстан Республикасының Бюджет кодексінің 97-бабына сәйкес жүргізілетін ағымдағы бақылау нәтижелері ескеріледі.

Ішкі мемлекеттік аудит жүргізудің негізгі кезеңі аудиторлық іс-шараны жүргізу болып табылады.

Ішкі мемлекеттік аудит жүргізудің қорытынды кезеңі мемлекеттік аудит нәтижелері бойынша шешім қабылдау және құжаттарды жасау болып табылады.

Мемлекеттік аудит объектілерін алдын ала зерделеу

Мемлекеттік аудит объектісінің қызметін алдын ала зерделеу аудиторлық іс-шарамен қамтылатын қаражат пен активтердің көлемін, мемлекеттік аудит жүргізу мерзімін нақтылау, мемлекеттік аудит мәселелерін айқындау үшін жүргізіледі.

Аудит түріне және аудиторлық іс-шара мақсаттарына қарай мемлекеттік аудит объектісінің қызметі туралы ақпаратты талдау және бағалау негізінде алдын ала бағалау барысында мынадай көрсеткіштер ескеріледі:

1) тәуекелдердің болуы және дәрежесі – тексерілетін салада және (немесе) мемлекеттік аудит объектісінің қызметінде бюджет қаражатын және активтерді қалыптастыру мен пайдалану кезінде мемлекеттік органның өз мақсаттарына қол жеткізуіне әсер ететін қандай да бір факторларды (әрекеттерді немесе оқиғаларды) айқындау және болуын растау;

2) мемлекеттік аудит объектісін тиімді басқаруға қол жеткізу үшін мемлекеттік аудит объектісінің басшысы қабылдайтын шаралар мен рәсімдер жүйесінің (ішкі бақылау жүйесі) мемлекеттік аудит объектісінде болуы және оның ахуалы – Заңда көзделген ішкі бақылау жүйесін және оның құрауыштарын ұйымдастыру тиімділігін алдын ала талдауды және оның дәрежесін бағалауды жүргізу, оның нәтижелері бойынша ішкі бақылау

жүйесінің қойылған мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізуді қамтамасыз ету жүйесінің қабілеті айқындалады;

3) мәнділік – мемлекеттік аудит объектісі қаржылық және шаруашылық операцияларын жасауы кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасы нормаларының, оларды іске асыру үшін қабылданған квазимемлекеттік сектор субъектілері актілерінің талаптарынан ауытқу, сондай-ақ ең жоғары жол берілетін мөлшері мемлекеттік аудит объектісі қызметінің ерекшелігіне және көрсеткіштер санатына қарай Қазақстан Республикасының мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы заңнамасына сәйкес айқындалатын, қабылданатын шешімдерге ықпал ететін өзге де қателер.

Мәнділік және аудиторлық тәуекел көрсеткіштерінің есебі стандарттарына сәйкес жүзеге асырылады.

Жиналатын ақпарат мемлекеттік аудит объектілерінің қызметін нормативтік құқықтық реттеу, оның ұйымдық құрылымы, мақсаттары, міндеттері және күтілетін нәтижелері, олардың есептілік тетіктері және ішкі бақылаудың бар жүйелері, бар тәуекелдер және ішкі мемлекеттік аудит мақсаттары үшін қажет өзге мәселелер жөніндегі деректерді қамтиды.

Ақпарат көздері:

1) алдыңғы, оның ішінде басқа мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдары тексерулерінің нәтижелері мен материалдары;

2) бюджет процесіне қатысушылар есептерінің материалдары;

3) бюджетті атқару жөніндегі уәкілетті органның ақпараттық жүйелерінің деректері;

4) мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдары үйлестіру кеңесі отырыстарының материалдары;

5) Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Қазақстан Республикасы Президенті Әкімшілігінің және өзге атқарушы билік органдары отырыстарының материалдары;

6) Қазақстан Республикасының өкілді және атқарушы билік органдарының өтініштері;

7) мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының өтініштері;

8) бұқаралық ақпарат құралдарының материалдары;

9) жеке және заңды тұлғалардың өтініштері;

10) ақша қаражат қозғалысы туралы деректер;

11) Қазақстан Республикасының сот органдарының электрондық сервисінен ақпарат;

12) өзге көздер болуы мүмкін.

28. Мемлекеттік аудит тобы аудиторлық іс-шараға дайындық кезеңінде:

1) осы Қағидаларға [1-қосымшаға](#) сәйкес Мемлекеттік аудит объектісінің қызметін алдын ала зерделеу барысында уәкілетті органмен және оның аумақтық бөлімшелерімен Болжамды мәселелер тізбесіне сәйкес мемлекеттік

аудит объектісінің қызметін алдын ала зерделеу үшін ақпарат көздерін талдауды жүргізеді;

2) қолжетімді көздерден, Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау жөніндегі бірыңғай дерекқордан ақпарат жинақтауды жүзеге асырады және мемлекеттік аудит объектісін алдын ала зерделеу үшін қосымша мәліметтер, ақпараттар, құжаттар (материалдар) сұратады.

Осы Қағидалардың [25](#), [26](#) және [27-тармақтарында](#) көрсетілген, мемлекеттік аудит объектісінің бюджет қаражатын және ішкі активтерді қалыптастыруын және пайдалануын сипаттайтын ақпараттар мен көрсеткіштердің жиынтығын талдау және бағалау нәтижелері бойынша уәкілетті орган және оның аумақтық бөлімшелері:

1) аудиторлық іс-шара барысында қамтуға жататын мәселелерді мемлекеттік аудиторлар арасында, бірлескен және қатар тексеру жүргізген жағдайда – мемлекеттік органдар мен мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдары арасында бөледі;

2) үстеме тексеру объектілерін айқындайды;

3) мемлекеттік аудит жүргізуге тартылатын сарапшыларды және оларға тапсыру үшін жоспарланатын мемлекеттік аудиттің нақты мәселелерін айқындайды;

4) режимдік объектілерде мемлекеттік аудит жүргізген жағдайда рұқсаттар алу мәселелерін пысықтайды.

3-параграф. Аудит жоспарын және бағдарламасын, аудиторлық тапсырма мен нұсқауларды жасау

30. Мемлекеттік аудит объектілерін алдын ала зерделеу негізінде уәкілетті орган және оның аумақтық бөлімшелері аудит объектісінде аудиторлық іс-шараны жүргізіп бастағанға дейін аудит жоспары мен бағдарламасы, аудиторлық іс-шара жүргізуге аудиторлық нұсқаулар мен тапсырма жасалады.

Екі және одан көп мемлекеттік аудит объектілері аудиторлық іс-шарамен қамтылуға жататын болған жағдайда мемлекеттік аудит тобының жетекшісі аудит жоспарын осы Қағидаларға [2-қосымшаға](#) сәйкес нысан бойынша жасайды және аудиторлық іс-шараны жүргізуге жауапты тұлғамен бекітіледі.

Аудит бағдарламасын ішкі мемлекеттік аудит тобының жетекшісі немесе мемлекеттік аудитор осы Қағидаларға [3-қосымшаға](#) сәйкес нысан бойынша жасайды және оны аудиторлық іс-шараны жүргізуге жауапты тұлға бекітеді.

Аудиторлық тапсырма аудиторлық іс-шараны екі және одан да көп қатысушы жүргізген жағдайда осы Қағидаларға [4-қосымшаға](#) сәйкес нысан бойынша жасалады, оған мемлекеттік аудит тобының барлық мүшелері қол қояды және оны мемлекеттік аудит тобының жетекшісі бекітеді.

Аудиторлық іс-шара (үстеме, бірлескен, қатар тексерулер) жүргізуге нұсқау аудиторлық іс-шара, үстеме, бірлескен, қатар тексерулер жүргізуге

құқық беретін ресми құжат болып табылады және қатаң есептілік бланкісінде осы Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес нысан бойынша ресімделеді.

Аудиторлық іс-шара жүргізуге нұсқау мемлекеттік аудитормен немесе мемлекеттік аудит тобының жетекшісімен жасалады, аудиторлық іс-шараны жүргізуге жауапты тұлғамен келісіледі және уәкілетті органның, оның аумақтық бөлімшелерінің басшысы қолы қойылады.

31. Аудиторлық іс-шараны жүргізуге жауапты тұлғалар аудиторлық іс-шараға шыққанға дейін (негізгі кезең) мемлекеттік аудит тобының қатысушыларымен техникалық оқыту (нұсқамалық) жүргізеді.

32. Аудит бағдарламасы мемлекеттік аудит көрсеткіштерін және әрбір көрсеткішке аудиторлық іс-шараның (бірлескен, қатар тексерулер) егжей-тегжейлі мәселелерін қамтиды.

Аудит бағдарламасы қисынды, түсінікті болып табылады, сондай-ақ аудиторлық іс-шараның қойылған мақсаттарына қол жеткізуге бағытталады.

Қаржылық есептілік аудитінің бағдарламасы елеулілік және аудиторлық тәуекел есептеуінің негізінде Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің 2017 жылғы 24 сәуірдегі № 272 бұйрығымен бекітілген "Қаржылық есептілік аудиті" рәсімдік стандартында көзделген тәртіпте жасалады (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15209 болып тіркелген).

33. Сәйкестік аудиттің бағдарламасын жасау кезінде мемлекеттік аудит объектісінің қызметін реттейтін және регламенттейтін мемлекеттік аудит объектісінің Қазақстан Республикасы заңнамасының нормаларын, нормативтік құқықтық актілердің, сондай-ақ оларды іске асыру үшін қабылданған квазимемлекеттік сектор субъектілерінің актілерінің ережелерін сақтау мәселелері көрсетіледі.

34. Қаржылық есептілік аудитінің бағдарламасын жасау кезінде уәкілетті орган және оның аумақтық бөлімшелері мемлекеттік мекемелердің бухгалтерлік есепті жүргізу және қаржылық есептілікті жасау толықтығы мен дұрыстығы мәселелерін қамтығаны жөн.

35. Аудиторлық тапсырмада аудиторлық іс-шара барысында қамтуға жататын нақты бағдарламалық мәселелер, әрбір мемлекеттік аудит объектісінде аудит тобының қатысушылары арасында бөлінетін оларды қарау мерзімдері қамтылады.

36. Уәкілетті орган және оның аумақтық бөлімшелері аудиторлық іс-шара жүргізуге нұсқаулар бойынша жеке тіркеу журналын жүргізеді, онда нұсқаудың нөмірі мен тіркелген күні, аудит объектісінің атауы, аудит түрі, аудит тобы басшысының тегі, аты, әкесінің аты (болған жағдайда), оның ішінде Электрондық құжат айналымының бірыңғай жүйесі (бұдан әрі – ЭҚАБЖ) арқылы көрсетіледі.

37. Уәкілетті орган және оның аумақтық бөлімшелері аудиторлық іс-шара жүргізуге нұсқауды құқықтық статистика және арнайы есепке алу саласындағы уәкілетті органда Қазақстан Республикасы Бас прокурорының

2016 жылғы 26 қаңтардағы № 13 бұйрығымен бекітілген тексеруді тағайындау туралы актілерді, тексеруді тоқтата тұру, қайта бастау, оның мерзімдерін ұзарту туралы, қатысушылар құрамын өзгерту және тексеру мен оның нәтижелері туралы ақпараттық есепке алу құжаттарын ұсыну туралы хабарламаларды тіркеу қағидаларында (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 13171 болып тіркелген) көзделген тәртіпте тіркейді.

4-параграф. Аудиторлық іс-шараны жүргізу

38. Аудиторлық іс-шараны жүргізуге нұсқау аудиторлық іс-шараны жүргізу үшін негіз болып табылады.

39. Мемлекеттік аудиттің әрбір объектісіне аудиторлық іс-шараны жүргізуге арналған жеке нұсқау ресімделеді.